

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ТУРИЗМІ ¹

Ю. В. КАРПЕНКО, кандидат економічних наук
(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. Метою статті є узагальнення та систематизація теоретичних основ задля створення відповідного середовища для розвитку інституту публічно-приватного партнерства, зокрема з урахуванням специфіки правовідносин у туризмі. **Методика дослідження.** Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою загальнонаукових методів дослідження: аналізу, систематизації та узагальнення. **Результати.** Виявлено, що публічно-приватне партнерство – соціальний інститут, що має стійкий характер і виник унаслідок поділу праці та приватної власності, диференціації суспільних відносин, із метою координації взаємодії між суб'єктами відносин із розмежуванням їх відповідальності й розв'язання суперечностей для спільного досягнення загальних цілей або задоволення потреб. **Практична значущість результатів дослідження.** З'ясовано, що публічно-приватне партнерство в туризмі є одним із інструментів забезпечення розвитку територій, який ґрунтується на принципах не тільки економічної ефективності, але й екологічності, соціальної відповідальності бізнесу. Водночас воно є умовою сталого економічного й соціального розвитку країни завдяки підвищенню інноваційної та інвестиційної активності бізнесу не тільки в туризмі, але й суміжних секторах і галузях економіки.

Ключові слова: туризм, державно-приватне партнерство, суспільно-приватне партнерство, публічно-приватне партнерство, соціальний інститут, суспільний інститут, правовідносини.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. У Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [1] вказано, що однією з умов сталого розвитку даної сфери є забезпечення координувальної ролі держави в реалізації національної туристичної політики із застосуванням принципів державно-приватного партнерства (ДПП). Нині на часі є створення ефективного економіко-правового інструменту – інституту партнерства та сталого розвитку, за допомогою використання якого можливо модернізувати або підтримувати на конкурентному рівні на світовій арені різні галузі та сфери економіки України, у тому числі туризм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку відносин партнерства дер-

жавного та приватного секторів економіки, зокрема в контексті інституційної теорії, останнім часом знаходять усе більше зацікавлених дослідників, які зосереджують свою увагу на проблемах їх становлення, вивчення досвіду, механізмів реалізації, технологій та ін. Дослідженню розвитку відносин публічно-приватного партнерства безпосереднього в туризмі присвячені праці відомих учених і фахівців цієї сфери, які ґрунтуються на положеннях теорії партнерства державного та приватного секторів, викладених у численних законодавчих актах, нормативно-правових документах, програмних та аналітичних документах Організації Об'єднаних Націй, Всесвітньої туристської організації (ЮНВТО), Євростату, Організації економічного співробітництва та розвитку тощо. Водночас серед цих науковців спостерігаються різноманітні думок

¹ Стаття підготовлена в межах науково-дослідної теми «Проблеми функціонування та розвитку сфери туризму в умовах модернізації економіки» (держ. реєстр. номер 0117U004715).

і неузгодженість позицій під час визначення інституційних ознак: сутності, принципів, функцій, чинників, меж даного явища.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є узагальнення та систематизація теоретичних засад для створення відповідного інституційного середовища задля розвитку відносин публічно-приватного партнерства, зокрема з урахуванням специфіки правовідносин у туризмі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. За Д. Нортон, інститути – «правила гри» в суспільстві, «створені людиною» обмежувальні рамки, що організують взаємовідносини між людьми, а також система заходів, яка забезпечує їх виконання [2]. Вони поділяються на неформальні й формальні. Неформальні інститути – загальноприйняті умовності та етичні кодекси поведінки людей (звичаї, «закони», звички або нормативні правила, які є результатом спільного існування людей). Формальними інститутами є правила, що створені та спеціально підтримуються вповноваженими особами [3, с. 26].

Існування формальних інститутів неможливе без наявності організацій, які створюються для впровадження формальних правил, контролю за їх дотриманням і застосування відповідних санкцій у разі їх невиконання. В Україні, де інститут державно-приватного партнерства в Україні було закріплено законодавчо ще у 2010 р., наразі тільки починається практика його реалізації і створення відповідних формальних організацій. Зокрема, при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі в Департаменті залучення інвестицій створено відділ державно-приватного партнерства, що виконує, зазвичай, інформаційну функцію щодо стану здійснення ДПП, є «дошкою оголошень» щодо проведення конкурсів із визначення приватного партнера тощо. З метою забезпечення швидкого та ефективного розвитку механізму державно-приватного партнерства в Україні при Міністер-

стві інфраструктури було створено Проектний офіс із розвитку державно-приватного партнерства, діяльність якого спрямована на зміну українського законодавства, на підготовку та реалізацію перших трьох пілотних проектів.

Неформальні інститути теж можуть передбачати створення організацій, які виникають зазвичай спонтанно, не мають писаних норм, але регулярно здійснюють спільні дії для досягнення певної мети (надання послуг неформальної освіти в Університетах третього віку, коли заклади вищої освіти можуть виступати партнерами органів місцевого самоврядування, територіальних центрів соціального обслуговування; громадські толоки як форма громадських робіт та взаємодопомоги тощо). Прикладом є невідомий підприємницька установа «Український центр сприяння розвитку публічно-приватного партнерства», яку створено для реалізації суспільно значимих проектів, що ініціюються авторитетними, відомими особистостями, які задають тон у становленні нових піонерних напрямів розвитку суспільства, шляхом створення інституції з чітко визначеною метою та завданнями.

Такі партнерські відносини тривають так довго, як довго учасники взаємодії дотримуються певних норм, правил та виконують свої обов'язки, функції, ролі. Отже, учасниками таких відносин можуть бути не тільки державні партнери – органи державної влади, але й місцевого самоврядування, громадські організації та благодійні фонди – публічні партнери. Тобто, іде мова про розширення змісту категорії «державно-приватне партнерство» в інституційній площині й появу її нових дефініцій («публічно-приватне партнерство» (ППП), «суспільно-приватне партнерство» (СПП) та «державно/комунально-приватне партнерство»), що нині є актуальним і широко використовується в зарубіжній економічній теорії та практиці [4].

Розглянемо погляди на дану категорію вітчизняних науковців із позицій інституційної теорії (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення категорії «публічно (державно)-приватне партнерство» з позицій інституційної теорії [складено автором]

Автор, джерело	Визначення
В. Г. Варнавський [5]	Інституційний та організаційний альянс між державою та бізнесом із метою реалізації національних і міжнародних, масштабних і локальних, але завжди суспільно значущих проектів у широкому спектрі сфери діяльності

Продовж. табл. 1

Автор, джерело	Визначення
В. А. Гусев [6, с. 69]	Організаційне об'єднання органів, організацій, установ публічної влади на національному, галузевому, регіональному рівнях з іншими суб'єктами публічного права й суб'єктами приватного підприємництва, відносини між якими закріплені як на інституційній, так і на договірній основі на фіксований або необмежений період часу
Л. А. Васютинська [7, с. 32]	Інститут, який для отримання бажаного результату або досягнення визначеної мети використовує свою алокативну та (або) внаслідок впливу певних обставин адаптивну ефективності. Прояв названих принципів знаходить своє вираження у формуванні ефекту синергії, який досягається як через оптимальний розподіл повноважень між учасниками, так і через оптимальний розподіл ресурсів
А. А. Грищенко [8, с. 32]	Сучасний інституційний спосіб розв'язання суперечностей сумісно-розділеної праці та власності на основі компромісу
М. В. Шкробот [9, с. 128]	Інститут довгострокової стійкої легальної кооперації фінансово-інвестиційних, організаційно-управлінських та інтелектуальних ресурсів органів державної влади та приватного підприємництва для спільного вирішення соціально значимих завдань
К. В. Павлюк, С. М. Павлюк [10, с. 11]	Конструктивне співробітництво держави, суб'єктів підприємницької діяльності і громадянських інститутів в економічній, політичній, соціальній, гуманітарній та інших сферах суспільної діяльності для реалізації суспільно значимих проектів на засадах пріоритетності інтересів держави, її політичної підтримки, консолідації ресурсів сторін, ефективного розподілу ризиків між ними, рівноправності і прозорості відносин для забезпечення поступального розвитку суспільства
С. В. Сімак [11, с. 43]	Комплексний інституційний інструмент забезпечення оптимального використання наявного потенціалу суспільства шляхом консолідації ресурсів держави, приватного капіталу та громадянського суспільства
О. М. Полякова [12, с. 318]	Суспільний інститут, що включає в себе сукупність формальних і неформальних правил, у рамках яких із метою задоволення потреб суспільства здійснюється спільна діяльність державних органів влади та приватного сектора на основі набору альтернатив поведіння
А. А. Алпатов та ін. [13, с. 16]	Співпраця держави та приватного бізнесу; ДПП – політико-правова форма такої співпраці. Характеристиками даного інституту є: середньо- або довгострокові відносини; відносини, засновані на загальних очікуваннях (прагненнях, цілях); у ці відносини може залучатися безліч партнерів; поділ ризиків, доходів і ресурсів між сторонами; метою є досягнення матеріальних результатів і надання послуг у публічних інтересах і на основі, що постійно вдосконалюється
Т. В. Новаченко, Н. В. Піроженко [14, с. 9]	Партнерство між різними суспільними секторами є інституційною формою «врядування» (вироблення і реалізація публічної політики на засадах партнерської взаємодії державної влади, місцевого самоврядування, приватного сектору і громадянського суспільства), що реалізується у формах «партнерства щодо публічної політики» і «багаторівневого партнерства»
О. В. Маліновська, І. П. Скобелева [15, с. 106]	Інститут партнерства представляє собою механізм надання приватним сектором інфраструктурних послуг державної, соціальної значимості, який базується на ефективному розподілі ризиків, зобов'язань та отриманої вигоди між державою, приватним сектором і користувачами

Як свідчать дані табл. 1, публічно (державно)-приватне партнерство може розглядатися із двох позицій: із позицій соціально-економічної сутності та політико-правової точки зору. Ключовими тезами, широко розповсюдженими твердженнями, які переважно зустрічаються в цій сфері досліджень, є такі:

- інституційно-організаційний альянс між державою та бізнесом із певним життєвим циклом;
- форма розв'язання суперечності між індивідуальними й суспільними інтересами шляхом створення опосередкованої ланки, яка ґрунтується на теорії сумісно-розділених відносин;

– механізм співробітництва (взаємодії) органів державної влади, бізнесу та громадянських інститутів, які забезпечують громадський контроль над проектами в рамках такого партнерства.

Отже, проведений аналіз дозволяє стверджувати, що публічно-приватне партнерство – соціальний інститут, який має стійкий характер і виник унаслідок поділу праці та приватної власності, диференціації суспільних відносин, із метою координації взаємодії між суб'єктами відносин із розмежуванням їх відповідальності та розв'язання суперечностей для спільного досягнення загальних цілей або задоволення потреб.

Будь-які соціальні інститути функціонують на основі формальних та неформальних норм, відповідного механізму примусу до їх виконання.

Провідне місце серед формальних соціальних норм належить правовим нормам (закони та підзаконні акти) – правилам поведінки, які встановлюють, закріплюють і регулюють суспільні відносини, що виникають у процесі формування партнерських відносин між публічними та приватними партнерами. Основою регулювання відносин у сфері публічно-приватного партнерства є Закон України «Про державно-приватне партнерство» [16], де у

ст. 2 зазначено, що правовими засадами державно-приватного партнерства є Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, інші законодавчі акти України, а також міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Відповідно до ст. 4 цього Закону, ДПП може здійснюватися (сфери застосування) у відношенні об'єктів інфраструктури туризму, відпочинку, рекреації, культури та спорту. У табл. 2 наведено нормативно-правові документи, які регулюють здійснення державно-приватного партнерства в туризмі.

Таблиця 2

Нормативно-правові документи, які регулюють здійснення державно-приватного партнерства в туризмі [складено й доповнено автором на основі [17]

Вид документа	Назва документа
Міжнародні акти, договори	Хартія туризму. Гаазька декларація Міжпарламентської конференції з туризму. Глобальний етичний кодекс туризму Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО). «Сеульська декларація про мир і туризм», прийнята Генеральною асамблеєю ЮНВТО. «Осакська декларація тисячоліття», прийнята Генеральною асамблеєю ЮНВТО. Декларація ООН «Використання туризму для досягнення Цілей розвитку тисячоліття». Допоміжний рахунок у туризмі, затверджений Статистичною комісією ООН. Загребська декларація про позиціонування туризму в засобах масової інформації. Пекінська декларація про сталий туризм як фактор розвитку та миру.
Нормативно-правова база	Конституція України. Господарський кодекс України. Цивільний кодекс України. Закон України «Про туризм». Закон України «Про курорти». Закон України «Про державно-приватне партнерство». Закон України «Про концесії». Закон України «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг». Закон України «Про оренду землі». Закон України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності». Закон України «Про оренду державного та комунального майна»
Підзаконні нормативно-правові акти (постанови, розпорядження, накази Кабінету Міністрів України)	Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки розвитку туризму, створення умов безпеки туристів, розбудови туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів та магістралей в Україні. Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства. Про затвердження Методики виявлення видів ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ризиками. Про затвердження Порядку надання приватним партнером державному партнеру інформації про виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства. Про затвердження Порядку надання державної підтримки здійсненню державно-приватного партнерства. Про затвердження Переліку об'єктів права державної власності, які можуть надаватися в концесію. Про затвердження переліку об'єктів паливно-енергетичного комплексу права державної власності, які можуть надаватися в концесію.

Продовж. табл. 2

Вид документа	Назва документа
Підзаконні нормативно-правові акти (постанови, розпорядження, накази Кабінету Міністрів України)	Про затвердження Порядку визначення об'єктів концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг загального користування.
	Про затвердження Положення про проведення концесійного конкурсу та укладення концесійних договорів на об'єкти права державної і комунальної власності, які надаються в концесію.
	Про затвердження Порядку проведення концесійного конкурсу на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг.
	Про реєстр концесійних договорів.
	Про затвердження Методики розрахунку концесійних платежів.
	Про затвердження Порядку проведення розрахунку плати за експлуатаційну готовність автомобільної дороги, побудованої на умовах концесії.
	Про затвердження Порядку визначення об'єктів концесії, концесіонерам яких можуть надаватися пільги щодо концесійних платежів, дотацій, компенсацій, та умов їх надання.
	Про затвердження Типового концесійного договору.
	Про затвердження Типового концесійного договору на будівництво та експлуатацію автомобільної дороги.
	Деякі питання проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства

Як свідчать дані табл. 2, міжнародно-правові засади здійснення державно-приватного партнерства у сфері туризму закладені в Хартії туризму – міжнародному програмному документі, схваленому на Генеральній асамблеї ЮНВТО у 1985 р., що визначає політичні й соціальні вимоги туристів. Відповідно до ст. 3 цього документа, державам слід: а) сприяти впорядкованому й гармонічному росту як внутрішнього, так і міжнародного туризму; б) туристську політику відповідно до політики загального розвитку проводити на різних рівнях (місцевому, регіональному, національному та міжнародному) і розширювати співробітництво в галузі туризму як на двосторонній, так і на багатосторонній основі, використовуючи для цієї мети також можливості Всесвітньої туристської організації [18].

Міжпарламентська конференція з туризму, проведена в Гаазі в 1989 р. спільно з Міжпарламентським союзом та ЮНВТО, проголосила Гаазьку декларацію з туризму, яка стала одним із перших інструментів міжнародного співробітництва, зближення між народами й фактором індивідуального та колективного розвитку, закликала парламенти, уряди, державні установи та приватні організації, що відповідають за туристську діяльність, професіоналів у сфері туризму, а також самих туристів урахувати її принципи й постійно ґрунтуватися на них у своїй діяльності. Зокрема для розвитку державно-приватного партнерства у сфері туризму в її принципах закріплені відповідні положення. Так, зафіксовано, що розвиток туризму вимагає спрощення подорожей, тому в державному та приватному секторах слід ужи-

вати відповідні заходи. Зазначено, що туризм повинен плануватися державними властями, а також владою і туристською індустрією на комплексній і послідовній основі з урахуванням усіх аспектів цього феномена. З огляду на міжнародні масштаби туризму, для його гармонійного розвитку необхідно міжнародне співробітництво як на світовій, так і на регіональній основі через пряме міждержавне співробітництво й по таких каналах міжнародних організацій, як ВТО, а також між різними компонентами приватного туристичного сектору через неурядові та професійні організації [19].

Ключовим документом нормативного регулювання у сфері туризму став затверджений у 1999 р. Глобальний етичний кодекс туризму [20], який проголосив 10 принципів-статей, у яких закладені правові основи здійснення державно-приватного партнерства у сфері туризму, зокрема: ст. 3 «Туризм – фактор сталого розвитку»; ст. 6 «Обов'язки учасників туристського процесу»; ст. 9 «Права працівників і підприємців туристичної індустрії»; ст. 10 «Реалізація принципів Глобального етичного кодексу туризму», де в п. 1. зазначено, що державні та приватні учасники туристського процесу повинні співпрацювати у справі реалізації справжніх принципів і контролювати їх ефективне застосування.

У 2001 р. була прийнята Сеульська декларація про мир і туризм, яка проголосила практичні принципи сприяння миру в усьому світі через туризм, де зазначено важливі положення для розвитку державно-приватного партнерства. Зокрема, сфокусовано увагу на тому, що за допомогою розвитку та промоції туризму

можуть бути усунені будь-які форми дискримінації в суспільстві, що сприятиме гармонії людства та створенню більшого простору для взаємного співробітництва та співіснування. Крім того, проголошено: «Ми прагнемо сприяти співробітництву у сфері обміну знаннями, інформацією, технологією і людськими ресурсами в суміжних із туризмом галузях між країнами; співпрацювати з метою перетворення туризму на галузь, що базується на знаннях, а також сприяти соціальному розвитку та процвітанню людства» [21, с. 214–215]. Також у цьому ж році провідні представники державного та приватного секторів сфери туризму з усього світу, що брали участь у Конференції тисячоліття лідерів туризму, яка відбулася в м. Осака в рамках засідання Генеральної Асамблеї ЮНВТО, уклали та схвалили Декларацію тисячоліття [21, с. 220–224], де в розділі «Туризм та інформаційні технології» зазначено, що державні відомства, національні туристські адміністрації та організації маркетингу туристських напрямків повинні у співпраці із приватним сектором і регіональними й місцевими властями активно створювати та збагачувати комплексні бази даних для забезпечення конкурентоспроможності туристського електронного бізнесу.

У 2005 р. в Нью-Йорку було прийнято Декларацію в рамках Генеральної асамблеї ООН «Використання туризму для досягнення Цілей розвитку тисячоліття», яка закликає до подальшої підтримки програми ST-EP (Стійкий туризм із метою подолання бідності). Туризм, який є одним із провідних світових виробників послуг та лідером сектору експорту, особливо для країн, що розвиваються, може відігравати важливу роль у досягненні Цілей розвитку тисячоліття: 1) ліквідувати абсолютну бідність і голод; 3) сприяти рівноправності статей і розширенню прав жінок; 7) забезпечувати екологічну стійкість; 8) формувати всесвітнє партнерство з метою розвитку. У документі наголошується, що відповідальний і сталий туризм дозволяє DESTINATIONAM і ПІДПРИЄМСТВАМ мінімізувати негативні наслідки туризму для навколишнього середовища та культурної спадщини, максимально збільшуючи свої економічні та соціальні переваги. ЮНВТО прагне керувати глобальним громадянським світом у сфері туризму, виступаючи в ролі центральної платформи для партнерства, підприємництва й управління.

Зацікавленість у туризмі відіграє ключову роль у розвитку екологічної, культурної та соціальної свідомості та сприяння спроможності цього сектору забезпечувати сталий та відповідальний розвиток [21, с. 291–294; 22].

Концептуальну основу «Допоміжного рахунку в туризмі» – методу оцінки ролі туризму в економіці, заснованому на зборі та аналізі великого масиву статистичних даних, було розроблено у 2000 р. в результаті співпраці робочої групи, сформованої Статистичним відділом ООН за участю Статистичного бюро Європейських співтовариств, Організації економічного співробітництва та розвитку і Всесвітньої туристської організації. Пізніше ця співпраця набула подальшого розвитку й до розробників приєдналися інші зацікавлені установи, а саме: Міжнародна організація праці, Міжнародний валютний фонд, Економічна комісія Організації Об'єднаних Націй для країн Латинської Америки й Карибського басейну та Світова організація торгівлі. Уже у 2008 р. світ побачили методологічні дослідження «Допоміжний рахунок туризму: рекомендована методологічна основа, 2008 рік» [23], які стали ефективним інструментом формування міжнародної статистики туризму. Використання цього інструменту дозволить державам не тільки отримати достовірні дані про сукупний внесок туризму в їх економіку, розробити плани розвитку, побудовані на внутрішніх взаємозв'язках допоміжного рахунку туризму, системи національних рахунків та платіжного балансу, але і стане вагомим аргументом для залучення інвестицій в цю сферу за допомогою механізму державно-приватного партнерства.

Продовжуючи огляд міжнародних актів, які створюють засади здійснення державно-приватного партнерства у сфері туризму, варто зосередити увагу на Загребській декларації про позиціонування туризму в ЗМІ [21, с. 360], яку підтримали понад 400 представників сфери туризму та засобів масової інформації, експертів із комунікацій і міжнародних учасників, які були присутні на першій міжнародній конференції ООН з туризму та медіа у 2011 р. У цьому документі зазначено, що підвищення обсягу висвітлення туризму в засобах масової інформації призведе до підвищення обізнаності та підтримки сектору не тільки серед широкої громадськості, а й осіб, які приймають рішення в діловому світі. Для цього по-

трібно створити міцне робоче партнерство між туристичним співтовариством і засобами масової інформації, для розуміння, підтримки та зміцнення сектору й максимального збільшення його впливу на глобальне процвітання та добробут. Щоб рухатися в цьому напрямку, узгоджені зусилля повинні бути спрямовані на створення активного діалогу між туристичними адміністраціями, приватним сектором і засобами масової інформації щодо глобального розвитку туризму з акцентом на покращення доступу до якісної інформації й посилення співпраці та взаєморозуміння між усіма зацікавленими сторонами.

Одним із нещодавно оприлюднених міжнародних актів, де також визначено роль державно-приватного партнерства в забезпеченні сталого розвитку туристичного бізнесу України, є Пекінська декларація про сталий туризм як фактор розвитку та миру (2016 р.), у якій представники туристичних адміністрацій туризму, міжнародних і регіональних організацій, приватного сектору, академічних кругів та громадянського суспільства закликали:

- уряди забезпечити розвиток туризму на основі відповідального та сталого планування, прийняття рішень на основі фактичних даних і залучення всіх зацікавлених сторін, включаючи приватний сектор та приймаючі громади;
- уряди, приватний сектор та всі інші відповідні зацікавлені сторони сприяти інноваційній діяльності в туристичних про-

дуктах, бізнес-моделях та управлінні, просувати трансформацію й модернізацію туристичної сфери з метою підвищення її якості та життєздатності;

- уряди, приватний сектор та всі інші відповідні зацікавлені сторони підтримувати розвиток зеленого туризму та сприяти інвестиціям в інфраструктуру й технології задля підвищення ефективності використання ресурсів та відокремлення економічного зростання від використання ресурсів і деградації навколишнього середовища;
- уряди сприяти безпечному та безперешкодному подорожуванню через скоординовану співпрацю між в'їзними та виїзними державами, заохочувати державно-приватне партнерство, використання технологій та обмін даними [21, с. 464–468].

Отже, державно-приватне партнерство відіграє важливу роль, оскільки об'єднує урядові установи, державний сектор із представниками приватного, публічного секторів, які мають за мету розвиток туристичного бізнесу з однаковими цілями сприяння соціальному розвитку й економічному зростанню країни, будучи одночасно інструментом удосконалення інституційної основи та необхідною умовою, важливою ланкою механізму сталого розвитку туризму і без якого досягнення його цілей не вбачається можливим.

Дана теза простежується у визначеннях поняття «державно-приватне партнерство в туризмі», які наводять вітчизняні та зарубіжні науковці (табл. 3).

Таблиця 3

Трактування сутності поняття «державно-приватне партнерство в туризмі» [складено автором]

Автор, джерело	Тлумачення сутності
К. І. Деревянко, А. І. Кайкова [24]	Двостороннє довгострокове співробітництво між державою і суб'єктами бізнесу у сфері туризму і рекреації, у рамках проектів (що мають державне та суспільне значення), що створюються за допомогою використання механізмів економіки і права
І. І. Лісіцина [25, с. 247]	Технологія виробництва туристичного продукту, що базується: на особливостях технології діяльності виробників головних складових туристичного продукту; на системі відносин між органами державної влади, що регулюють функціонування туристичної галузі на макро-, мезо- та мікрорівнях, а також державними туристичними та приватними установами
Е. В. Мантере [26, с. 96]	Особлива система відносин між державою і бізнесом, що припускає постійний конструктивний діалог щодо формування узгодженої політики в аспекті забезпечення ефективного розвитку території
Г. М. Брусільцева [27]	Форма взаємодії системи органів державної влади різного рівня ієрархії, суб'єктів підприємницької діяльності в галузі туризму та суміжних галузей, іноземних суб'єктів господарювання, спрямована на об'єднання ресурсів, технологій та управлінських навиків, поділу ризиків та відповідальності з метою досягнення спільних цілей

Продовж. табл. 3

Автор, джерело	Тлумачення сутності
Д. М. Стеченко, Г. В. Безуглий [28, с. 137]	Система юридично оформлених відносин між органами влади, що регулюють процеси організації відпочинку на макро-, мезо- та макрорівнях, а також державними рекреаційно-туристичними установами, приватними підприємцями, при якій стає можливим досягнення синергетичного ефекту та створення або поліпшення інфраструктури, товарів, послуг чи ресурсів, спираючись на принципи соціальної відповідальності, екологічності, економічної ефективності шляхом реалізації певних проектів
Н. Д. Дорожков, Ю. А. Купчинская [29, с. 21]	Взаємодія всіх існуючих органів влади, громадських організацій, туристичних фірм, загальна діяльність яких спрямована на реалізацію масштабних проектів туристичної галузі

Як свідчать дані табл. 3, усі наведені визначення ґрунтуються на змістовній характеристиці терміна, зокрема на твердженні, що у сфері туризму на засадах державно-приватного партнерства зазвичай реалізуються такі види проектів: комплексні (створення спеціальних економічних зон туристсько-рекреаційного типу), цільові (за окремими напрямками або завданнями розвитку туристичного бізнесу) та проекти забезпечення (з опосередкованим впливом на туризм).

З урахуванням специфіки діяльності туристичної сфери доцільно запровадити на практиці такі елементи державно-приватного партнерства:

- рівне інформаційне забезпечення всіх учасників партнерства (влади, населення та бізнесу);
- планомірний розвиток туризму в регіонах на основі проектів партнерства держави й бізнесу, що передбачає державне регулювання проектів партнерства та наявність системи пріоритетів запуску цих проектів з метою розвитку туризму;
- поетапний розвиток інфраструктури туризму під час використання державної та комунальної власності;
- перехрестність і розподіл важливих владно-управлінських повноважень із метою децентралізації та підвищення ефективності процесів прийняття рішень і взаємного контролю та відповідальності всіх їхніх учасників;
- відповідальність сторін державно-приватного партнерства за дотримання договірних засад співробітництва;
- повнота розкриття інформації про реалізацію і наслідки державно-приватного партнерства [30, с. 36].

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Підсумовуючи викладене, можна

вказати, що публічно-приватне партнерство в туризмі є одним з інструментів забезпечення розвитку територій, який ґрунтується на принципах не тільки економічної ефективності, але й екологічності, соціальної відповідальності бізнесу. Водночас воно є умовою сталого економічного й соціального розвитку країни завдяки підвищенню інноваційної та інвестиційної активності бізнесу не тільки в туризмі, але й суміжних секторах і галузях економіки. Відтак, подальші наукові дослідження будуть присвячені ефективності інвестиційного забезпечення туризму в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [Електронний ресурс] : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p> (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
2. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт. – Київ : Основи, 2000. – 198 с.
3. Нуреев В. М. Эволюция институциональной теории. Постсоветский институционализм : монография / В. М. Нуреев, В. В. Деметьев. – Донецк : Каштан, 2005. – С. 6–31.
4. Склад Г. П. Особливості розвитку форм партнерства у сфері туризму в умовах модернізації економіки / Г. П. Склад, В. О. Животенко // Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети» (27 жовтня

- 2017 року). – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – С. 195–196.
5. Варнавский В. Государственно-частное партнерство в России: проблемы становления. Отечественные записки [Электронный ресурс] / В. Варнавский. – 2004. – № 6 (21). – Режим доступа: <http://www.strana-oz.ru/2004/6/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-rossii-problemy-stanovleniya> (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 6. Гусев В. О. Публічно-приватне партнерство як механізм реалізації «Стратегії сталого розвитку «Україна 2020» [Електронний ресурс] / В. О. Гусев // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. – № 4. – С. 67–73. – Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2015_4_14 (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 7. Васютинська Л. А. Державно-приватне партнерство у контексті інституціональної теорії / Л. А. Васютинська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 16. – Ч. 1. – С. 30–33.
 8. Інституційні трансформації соціально-економічної системи України : монографія / за ред. А. А. Гриценко. – Київ : НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2015. – 344 с.
 9. Шкробот М. В. Державно-приватне партнерство в контексті модернізації підприємств гідроелектроенергетики / М. В. Шкробот // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9 (147). – С. 125–131.
 10. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Сер. : Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 10–19.
 11. Сімак С. В. Інституційний розвиток публічно-приватного партнерства в системі державного управління : дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / С. В. Сімак ; Академія муніципального управління. – Київ, 2016. – 447 с.
 12. Полякова О. М. Державно-приватне партнерство в Україні: проблеми становлення / О. М. Полякова // Коммунальное хозяйство городов: научно-технический сборник. – 2009. – № 87. – С. 317–322.
 13. Алпатов А. А. Государственно-частное партнерство : механизмы реализации / А. А. Алпатов, А. В. Пушкин, Р. М. Джапаридзе. – Москва : Альпина Паблишерз, 2010, – 196 с.
 14. Новаченко Т. В. Державне та приватне партнерство: український та міжнародний досвід : навч.-метод. матеріали / Т. В. Новаченко, Н. В. Піроженко. – Київ : НАДУ, 2013. – 48 с.
 15. Малиновская О. В. Институт государственно-частного партнерства на транспорте: значение, особенности и проблемы / О. В. Малиновская, И. П. Скобелева // Вестник государственного университета морского и речного флота им. адмирала С. О. Макарова. – 2010. – № 1 (5). – С. 106–109.
 16. Про державно-приватне партнерство [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. – Режим доступа: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 17. Нормативно-правова база державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Офіційний веб-сайт. – Режим доступа: [http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=7db33484-0930-409f-a96c-e21537dc3d81&tag=Normativno-pravova baza](http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=7db33484-0930-409f-a96c-e21537dc3d81&tag=Normativno-pravova%20baza) (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 18. Хартія туризму [Електронний ресурс]. Документ 995_640 від 01.01.1985 р. – Режим доступа: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_640 (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 19. Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму [Електронний ресурс]. Документ 995_904 від 14.04.1989 р. – Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_904 (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 20. Глобальний етичний кодекс туризму [Електронний ресурс]. Документ 983_001 від

- 01.10.1999 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/983_001 (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
21. Compilation of UNWTO Declarations. Recueil de déclarations de l'OMT. Compilación de declaraciones de la OMT 1980–2016 [Електронний ресурс]. Madrid: UNWTO. 2016. 468 p. – Режим доступу: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284417995> (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 22. Tourism and The Millennium Development Goals [Електронний ресурс]. Madrid: UNWTO. 2010. – 31 p. – Режим доступу: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/cs-rezine_finalversion_june_2010_low_resolution.pdf/ (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 23. Вспомогательный счет туризма: рекомендуемая методологическая основа (2008). Методологические исследования [Електронний ресурс]. Серия F № 80/Rev.1. Люксембург, Мадрид, Нью-Йорк, Париж: ООН, ЮНВТО, Евростат, ОЭСР, 2010. – 145 с. – Режим доступу: https://unstats.un.org/unsd/publication/Seriesf/SeriesF80_rev1r.pdf (дата звернення: 26.12.2017). – Назва з екрана.
 24. Деревянко К. И. Сущность и исторический генезис государственно-частного партнерства в сфере туризма / К. И. Деревянко, А. И. Кайкова // Современные технологии управления. – 2015. – № 11 (59).
 25. Лісіцина І. І. Теоретичні підходи до визначення поняття «державно-приватне партнерство в туризмі» / І. І. Лісіцина // Географія та туризм. – 2013. – Вип. 25. – С. 238–249.
 26. Мантере Э. В. Использование принципов государственно-частного партнерства для развития туристской сферы в регионе (на примере Республики Карелия) / Э. В. Мантере // Сборник научных статей по материалам международной научно-практической конференции «Роль туризма в модернизации экономики российских регионов». (Петрозаводск–Кондопога, 8–10 июня 2010 г.). – Петрозаводск : Карельский научный центр РАН, 2010. – С. 92–97.
 27. Брусильцева Г. М. Аналіз тенденцій розвитку державно-приватного партнерства в туристичній галузі України / Г. М. Брусильцева // Європейські перспективи. – 2015. – Вип. 6. – С. 26–31.
 28. Стеченко Д. М. Імператив державно-приватного партнерства в рекреаційно-туристичній сфері України / Д. М. Стеченко, І. В. Безуглий // Регіональна економіка. – 2014. – № 4. – С. 136–146.
 29. Дорожков Н. Д. Развитие государственно-частного партнёрства в сфере туризма / Н. Д. Дорожков, Ю. А. Купчинская // Бизнес-образование в экономике знаний. – 2016. – № 2. – С. 21–24.
 30. Соловійов Д. І. Впровадження елементів державно-приватного партнерства у функціонування туристичної сфери України / Д. І. Соловійов // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 4 (24). – С. 33–36.

REFERENCES

1. Stratehiiia rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku. Skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 bereznia 2017 r. № 168-r. [Strategy for the development of tourism and resorts for the period up to 2026. Approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 16, 2017, No. 168-p] (2017). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-r> (accessed 26 December 2017) [in Ukrainian].
2. Nort, D. (2000). *Institutsiyi, snstitutsiyna zmina ta funktsionuvannya ekonomiki [Institutions, institutional change and functioning of the economy]*. Kyiv : Osnovi [in Ukrainian].
3. Nureev, V. M. & Dementeva, V. V. (2005). *Evolyutsiya institutsionalnoy teorii. Post-sovetskiy institutsionalizm [The evolution of institutional theory. The evolution of institutional theory. Post-soviet institutionalism]*. Donetsk : Kashtan, 6–31 [in Russian].
4. Skliar, H. P. & Zhyvotenko, V. O. (2017). *Osoblyvosti rozvytku form partnerstva u sferi turyzmu v umovakh modernizatsii ekonomiky [Features of development forms of partner-*

- ship in the sphere of tourism in conditions of modernization of the economy]. *Proceeding from VIII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya "Turystychnyi biznes: svitovi tendentsii ta natsionalni priorytety" – VIII International Scientific and Practical Conference "Tourist Business: World Trends and National Priorities"* (pp. 195–196). Kharkiv : KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
5. Varnavskiy, V. (2004). **Gosudarstvenno-chastnoe partnerstvo v Rossii: problemy stanovleniya** [State-private partnership in Russia: problems of formation]. *Otechestvennyie zapiski – Domestic notes*, 6 (21). Retrieved from <http://www.strana-oz.ru/2004/6/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-rossii-problemy-stanovleniya> (accessed 26 December 2017) [in Russian].
 6. Husiev, V. O. (2015). Publichno-privatne partnerstvo yak mekhanizm realizatsii "Strategii staloho rozvytku "Ukraina 2020" [Public-private partnership as a mechanism for implementing the strategy for «Sustainable development "Ukraine 2020"». *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy – Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 4, 67–73. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2015_4_14 (accessed 26 December 2017) [in Ukrainian].
 7. Vasiutynska, L. A. (2016). Derzhavno-privatne partnerstvo u konteksti instytutsionalnoi teorii [Public-private partnership in the context of institutional theory]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Ser. Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of the Kherson State University. Series of Economic Sciences: Collected papers*, (16.1), (pp. 30–33) [in Ukrainian].
 8. Hrytsenko, A. A. (Eds.) (2015). *Instytutsiini transformatsii sotsialno-ekonomichnoi systemy Ukrainy [Institutional transformations of the socio-economic system of Ukraine]*. Kyiv : NAN Ukrainy, DU "Instytut ekonomiki ta prohnozuvannia NAN Ukrainy" [in Ukrainian].
 9. Shkrobot, M. V. (2013). Derzhavno-privatne partnerstvo v konteksti modernizatsii pidpriemstv hidroelektroenerhetyky [Public-private partnership in the context of modernization of hydroelectric power companies]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy*, 9 (147), 125–131 [in Ukrainian].
 10. Pavliuk, K. V. & Pavliuk, S. M. (2010). **Sutnist i rol derzhavno-privatnoho partnerstva v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku derzhavy** [The essence and role of public-private partnership in the socio-economic development of the state]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad national technical university. Economic sciences: Collected papers*, (17), (pp. 10–19) [in Ukrainian].
 11. Simak, S. V. (2016). Instytutsiinyi rozvytok publichno-privatnoho partnerstva v systemi derzhavnoho upravlinnia [Institutional Development of Public-Private Partnership in the System of Public Administration]. *Doctor's thesis*. Kyiv : Akademiia munitsypalnoho upravlinnia [in Ukrainian].
 12. Poliakova, O. M. (2009). Derzhavno-privatne partnerstvo v Ukraini: problemy stanovlennia [Public-private partnership in Ukraine: problems of formation]. *Kommunalnoe khoziaistvo horodov: nauchno-tekhnicheskyy sbornyk – Public Utilities of the Cities: Scientific and Technical Collection*, (87), (pp. 317–322) [in Ukrainian].
 13. Alpatov, A. A., Pushkin, A. V. & Dzhaparidze, R. M. *Gosudarstvenno-chastnoe partnerstvo: mehanizmy realizatsii [Public-private partnership: implementation mechanisms]*. Moscow : Alpina Pablishez [in Russian].
 14. Novachenko, T. V. & Pirozhenko, N. V. (2013) *Derzhavne ta privatne partnerstvo: ukrainskyi ta mizhnarodnyi dosvid: navch.-metod. materialy [Public-private partnership: ukrainian and international experience: teaching method. materials]*. Kyiv : NADU [in Ukrainian].
 15. Malinovskaya, O. V. & Skobeleva, I. P. (2010) Institut gosudarstvenno-chastnogo partnerstva na transporte: znachenie, osobennosti i problemy [Institute of public-private partnership in transport: importance, features and problem] *Vestnik gosudarstvennogo universiteta morskogo i rechnogo flota im. admirala S. O. Makarova – Bulletin of the State University of the Naval and River Fleet named after them. Admiral S. O. Makarov: Collected papers*, (1 (5), (pp. 106–109) [in Russian].

16. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 r. № 2404-VI [About public-private partnership: Law of Ukraine dated 01.07.2010 № 2404-VI] (2010). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (accessed 26 December 2017) [in Ukrainian].
17. Normatyvno-pravova baza derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Regulatory framework of public-private partnership]. *Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli. Ofitsiyniy veb-sait*. Retrieved from <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=7db33484-0930-409f-a96c-e21537dc3d81&tag=NormativnopravovaBaza> (accessed 26 December 2017) [in Ukrainian].
18. Khartiia turyzmu. Dokument 995_640 vid 01.01.1985 r [Charter of Tourism. Document 995_640 dated 01.01.1985] (1985). http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_640. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_640 (accessed 26 December 2017) [in Ukrainian].
19. Haazka deklaratsiia Mizhparlamentskoi konferentsii po turyzm. Dokument 995_904 vid 14.04.1989 r. [The Hague declaration of the Inter-Parliamentary conference on Tourism. Document 995_904 dated 14.04.1989] (1989). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_904. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_904 (accessed 26 December 2017) [in Ukrainian].
20. Hlobalnyi etychnyi kodeks turyzmu. Dokument 983_001 vid 01.10.1999 r. [Global code of ethics for tourism. Document 983_001 dated 01.10.1999] (1999). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/983_001. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/983_001 (accessed 26 December 2017) [in Ukrainian].
21. Compilation of UNWTO Declarations. Recueil de déclarations de l'OMT. Compilación de declaraciones de la OMT 1980–2016 (2016). Madrid: UNWTO. Retrieved from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284417995> (accessed 26 December 2017).
22. Tourism and The Millennium Development Goals (2010). Madrid: UNWTO. Retrieved from http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/csrezine_finalversion_june_2010_low_resolution.pdf (accessed 26 December 2017).
23. Vspomogatelnyiy schet turizma: rekomenduemaya metodologicheskaya osnova, 2008 god. Metodologicheskie issledovaniya [Tourism satellite account: recommended methodological framework, 2008. Methodological research] (2010). Lyuksemburg, Madrid, Nyu-York, Parizh: OON, YuNVTO, Evrostat, OESR. Retrieved from https://unstats.un.org/unsd/publication/Seriesf/SeriesF80_rev1r.pdf (accessed 26 December 2017) [in Russian].
24. Derevyanko, K. I. & Kaykova, A. I. (2015). Suschnost i istoricheskiiy genезis gosudarstvenno-chastnogo partnerstva v sfere turizma [The essence and historical genesis of public-private partnership in the field of tourism]. *Sovremennyye tehnologii upravleniya – Modern technologies of management*, 11 (59). Retrieved from <http://sovman.ru/article/5903/> (accessed 26 December 2017) [in Russian].
25. Lisitsyna, I. I. (2013) Teoretychni pidkhody do vyznachennia poniattia “derzhavno-pryvatne partnerstvo v turyzmi” [Theoretical approaches to the definition of “public-private partnership in tourism”]. *Heohrafiia ta turyzm – Geography and Tourism*, 25, 238–249 [in Ukrainian].
26. Mantere, E. V. (2010) Ispolzovanie printsipov gosudarstvenno-chastnogo partnerstva dlya razvitiya turistskoy sfery v regione (na primere Respubliki Kareliya) [Use of the principles of public-private partnership for the development of the tourist sphere in the region (on the example of the Republic of Karelia)]. *Sbornik nauchnyih statey po materialam mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii “Rol turizma v modernizatsii ekonomiki rossiyskih regionov”* Collection of scientific articles on the materials of the international scientific-practical conference “The role of tourism in the modernization of the Russian economy regions” (pp. 92–97). Petrozavodsk: Karelskiy nauchnyiy tsentr RAN [in Russian].
27. Brusiltseva, H. M. (2015) Analiz tendentsii rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva v turystychnii haluzi Ukrainy [Analysis of trends in the development of public-private partnership in the tourism industry of Ukraine]. *Yevropeyski perspektyvy – European Perspectives*, 6, 26–31 [in Ukrainian].
28. Stechenko, D. M. & Bezuhlyi, I. V. (2014) Imperativ derzhavnoprivatnoho partnerstva v

- rekreatsinioturstychnii sferi Ukrainy [The imperative of public-private partnership in recreation and tourism of Ukraine]. *Rehionalna ekonomika – Regional economics*, 4, 136–146 [in Ukrainian].
29. Dorozhkov, N. D. & Kupchinskaya, Yu. A. (2016) Razvitie gosudarstvenno-chastnogo partnyorstva v sfere turizma [Development of public-private partnership in tourism]. *Biznes-obrazovanie v ekonomike znaniy – Business education in the economy of knowledge*, 2, 21–24 [in Russian].
30. Soloviov, D. I. (2013) Vprovadzhennia elementiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva u funktsionuvannia turystychnoi sfery Ukrainy [Implementation of elements of public-private partnership in the functioning of the tourist sector of Ukraine]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu – Bulletin of Berdyansk University Management and Business: Collected papers*, (4 (24), (pp. 33–36) [in Ukrainian].

Ю. В. Карпенко, кандидат экономических наук (Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»). **Экономико-правовые основы развития института публично-частного партнерства в туризме.**

Аннотация. Целью статьи является обобщение и систематизация теоретических основ для создания соответствующей среды для развития института государственно-частного партнерства, в частности с учетом специфики правоотношений в туризме. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью общенаучных методов исследования: анализа, систематизации и обобщения. **Результаты.** Выявлено, что публично-частное партнерство – социальный институт, имеющий устойчивый характер и возникший в результате разделения труда и частной собственности, дифференциации общественных отношений, с целью координации взаимодействия между субъектами отношений с разграничением их ответственности и разрешения противоречий для совместного достижения общих целей или удовлетворения потребностей. **Практическая значимость результатов исследования.** Выяснено, что публично-частное партнерство в туризме является одним из инструментов обеспечения развития территорий, основанный на принципах не только экономической эффективности, но и экологичности, социальной ответственности бизнеса. Одновременно оно является условием устойчивого экономического и социального развития страны благодаря повышению инновационной и инвестиционной активности бизнеса не только в туризме, но и смежных секторах и отраслях экономики.

Ключевые слова: туризм, государственно-частное партнерство, общественно-частное партнерство, публично-частное партнерство, социальный институт, общественный институт, правоотношения.

Yu. Karpenko, Cand. Econ. Sci. (Poltava University of Economics and Trade). **Economic and legal basis for the institute of public-private partnership development in tourism.**

Annotation. The purpose of the article is to generalize and systematize the theoretical foundations for creating an appropriate environment of the institution of public-private partnership development, in particular, the specifics of legal relations in tourism. **Methodology of research.** The solution of the tasks set in the article was carried out with the help of general scientific research methods: analysis, systematization and generalization. **Findings.** It is revealed that a public-private partnership is a social institution that is sustainable in nature. It has arisen as a result of the division of labor and private property, differentiation of social relations, in order to coordinate interaction between the subjects of relations with the division of their responsibilities and resolve contradictions to jointly achieve common goals or meet the needs. **Practical value.** It was found that public-private partnership in tourism is one of the tools for ensuring the development of territories based not only on the principles of economic efficiency, but also on environmental friendliness and social responsibility of business. At the same time, it is a prerequisite for sustainable economic and social development of the country due to an increase in the innovation and investment activity of businesses, not only in tourism, but also in related sectors and industries.

Keywords: tourism, public-private partnership, public-private partnership, public-private partnership, social institution, public institution, legal relations.